

Családsegítő szolgálatok 2000–2011

2012. december

Tartalom

A családsegítő szolgálatok területi elhelyezkedése, megszervezésének jellemzői	2
A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők jellemzői	5
A családsegítő szolgálatok egyes tevékenységei	7
A családsegítő szolgálatok tárgyi feltételei	9
Irodalomjegyzék	11

Elérhetőségek

Táblamelléklet

A családsegítés a hatályos jogszabály¹ alapján általános, mindenki számára hozzáférhető, életkorhoz, jövedelemhez, szakértői véleményhez nem kötött, önkéntesen és térítésmentesen igénybe vehető szolgáltatás. Feladata, hogy a szociális és mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára támaszt nyújtson az okok kiküszöbölésében, a krízishelyzet megszüntetésében, valamint az életvezetési képesség megőrzésében. A családsegítésnek nemcsak a családban jelentkező konfliktusok megoldására, a foglalkoztatással kapcsolatos segítségnyújtásra, az anyagi nehézségekkel küzdők számára a juttatásokhoz való hozzáférésre vagy terápiás programok megszervezésére kell kiterjednie, hanem – a szükséges mértékig – az igénybe vevő környezetére is. Az első családsegítő intézmények 1985-ben, kísérleti jelleggel jöttek létre, a meglévő társintézmények – védőnői hálózat és nevelési tanácsadók – mellett új, önálló intézményi formaként. Számuk 1990-re már meghaladta a 80-at, de a végleges jogi szabályozással 1993-ig, a szociális törvény¹ megjelenéséig kellett várni. A jogszabály kezdetben nem tartalmazott a szakmai tevékenység nyilvántartási rendszerére vonatkozó előírásokat, ami nagyban megnehezítette a statisztikai adatgyűjtést. Az eltérő nyilvántartásokat csak 2000-ben egységesítette egy miniszteri rendelet². A családsegítő szolgálatok tevékenysége igen sokrétű, feladatuk azonban az évek során változott, jellemzően bővült. A kilencvenes évek elején előbb profiltisztulás következett be, hiszen kezdetben ez az intézményi forma még segélyezést is folytatott, az ezredfordulót követően azonban a családgondozáson, az általános segítő szolgáltatásokon túlmenően a jogszabály már olyan speciális szolgáltatásokat is előírt, amelyek megvalósítása gyakran meghaladja a családsegítők teljesítőképességét³.

A családsegítő szolgálatok területi elhelyezkedése, megszervezésének jellemzői

A családsegítés az egyik legelterjedtebb szociális alapszolgáltatás, mára már a települések döntő többségében igénybe lehet venni, a 2000. évi 51 százalékos területi lefedettség napjainkra 93 százalékosra vált. Az ellátottság függ a települések nagyságától. Csak a 10 000 főnél népesebb települések lefedettsége teljes körű, a kisebb lélekszámú helységekben a szolgáltatáshoz való hozzáférés esélye 100 százalék alatt marad. Az ellátást nyújtó települések közül 2011-ben csak minden ötödikben volt családsegítő egység, 11 évvel korábban ez az arány még 40 százalék volt. A családsegítő központot működtető települések számának és az ellátást biztosító településekhez viszonyított arányának, valamint a családsegítő egységek számának csökkenése mögött az a tendencia húzódik meg, hogy a települési önkormányzatok egyre inkább közös erővel, társulási formákban próbálják megszervezni a szociális feladatokat (1. tábla). 2011-ben az összes ellátott település négyötöde, a kétezer főnél kisebb lélekszámú falvak 92 százaléka ún. bevont településként részesült a szolgáltatásból, ami annyit jelent, hogy egy központi településen lévő intézmény szervezi a környező, általában kisebb helységek ellátását.

A szociális szektor jelenlegi szabályozási és finanszírozási rendszere sok esetben figyelmen kívül hagyja a településszerkezetből, a településeken végbemenő gazdasági-társadalmi folyamatokból eredő problémák nagy részét, a településen élők ellátási igényeit vagy az önkormányzat teherbíró képességét, és a szolgáltatások működtetését legtöbbször a települések lakosságszámához köti. A lakosságszámhoz igazodó ellátási kötelezettségek azonban nem biztosítják a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzájutást. A szociális törvény hatálybalépésétől 2004. december 31-ig valamennyi települési önkormányzat számára kötelező feladat volt a családsegítés biztosítása⁴. Ezt követően megszűnt a globális ellátási kötelezettség, jelenleg csak a 2000 fő feletti településeken

¹ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról.

² 1/2000. (I.7.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.

³ Az ezt előíró törvénymódosítás (2001. évi LXXIX. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosításáról) 2003-tól hatályos.

⁴ A szociális törvény a megalkotásakor a családsegítés kiépítésének határidejét 1997-re tűzte ki, a települések jelentős részén azonban nem került sor a szolgáltatás kialakítására. Később 1999-re változott a határidő, mígnem egy 2004-es módosítás megszüntette a 2000 fő alatti helységek ellátási kötelezettségét.

kötelező a szolgáltatás, viszont a kevesebb lakosú helyeken is elérhetővé kell tenni az ellátást⁵. (A jogszabály azonban nem tisztázza a hozzáférés tartalmi elemeit.) A szociális törvény elfogadása óta a feladatellátás módját a központi normatíva⁶ folyamatosan változó feltételei határozzák meg, hiányzik a stabil finanszírozási környezet. Az állami hozzájárulás összegének alakulása a tartalmi változások miatt nehezen hasonlítható össze. Általánosságban elmondható, hogy a 2000-tól kezdődő emelkedést 2004 után csökkenés váltotta fel, "az elmúlt évek alatt nagy összegű forráskivonást szenvedett el a terület" (NCSSZI, 2011). A költségvetési támogatás is lakosságszám alapján történik, aminek az lehet a következménye, hogy az önkormányzatok az igénybe vevők számának alacsony szinten tartásában érdekeltek.

1. tábla

A családsegítő szolgáltatás területi lefedettsége

Év, népességnagyság	Családsegítő szolgáltatást biztosító települések aránya, %	Családsegítő egységet helyben működtető települések aránya a szolgáltatást biztosító települések %-ában
2000	51,2	39,5
2005	61,6	40,2
2010	92,4	22,3
2011	93,2	22,0
Ebből: település népességnagysága szerint		
0 – 499	94,9	2,7
500 – 999	91,6	7,4
1 000 – 1 999	89,2	20,4
2 000 – 4 999	93,5	47,2
5 000 – 9 999	97,6	87,9
10 000 – 19 999	100,0	94,2
20 000 – 49 999	100,0	97,5
50 000 – 99 999	100,0	100,0
100 000 – X	100,0	100,0
Budapest	100,0	100,0

A családsegítő szolgálatokat jellemzően a települési önkormányzatok és azok társulásai tartják fenn, az egyéb szervezetek részvétele minimális (pl. feltűnő az egyházak jelenlétének szinte teljes hiánya), ami elsősorban a finanszírozással magyarázható⁷. A kisebb önkormányzatok – hacsak nem rendelkeznek valamilyen rendkívüli bevételi forrással –, nem képesek maradéktalanul ellátni feladataikat, ezért közös erővel, társulásokba tömörülve igyekeznek eleget tenni kötelezettségeiknek. A társulásokhoz való viszonyulás az utóbbi években sokat változott: a családsegítő szolgálatok fenntartó szerinti összetételében egyre nagyobb szerepet kap a társulásos fenntartói forma a korábban domináns önálló települési önkormányzati működtetés helyett. (2011-ben az intézmények fele társulási formában működött, 1. ábra.) Már az 1990-es önkormányzati törvény⁸ is a társulási rendszert preferálta, ellensúlyozandó az elaprózódott településstruktúra és a széles feladat- és hatásköri rendszer között feszülő ellentmondást, de a társulási hajlandóság sokáig alacsony szinten maradt. Döntő változás csak a pénzügyi ösztönzőket is tartalmazó, a többcélú kistérségi társulások létrehozásáról szóló 2004. évi törvény⁹ hatására következett be. Ezt támasztja alá az Állami

⁵ 2004. évi CXXXVI. törvény egyes szociális tárgyú törvények módosításáról, 38. §.

⁶ A helyi önkormányzatok normatív hozzájárulásainak összegét a költségvetési törvények 3. melléklete tartalmazza.

⁷ Amennyiben a helyi önkormányzat kötelező feladatait ellátási szerződés keretében biztosítja, a normatív hozzájárulás igénylésére a szolgáltatás, illetve az intézmény fenntartója jogosult, kivételt képez ez alól a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás. Ez esetben továbbra is a települési önkormányzat jogosult a normatív hozzájárulásra. (Költségvetési törvény, 3. melléklet, Kiegészítő szabályok).

⁸ 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról.

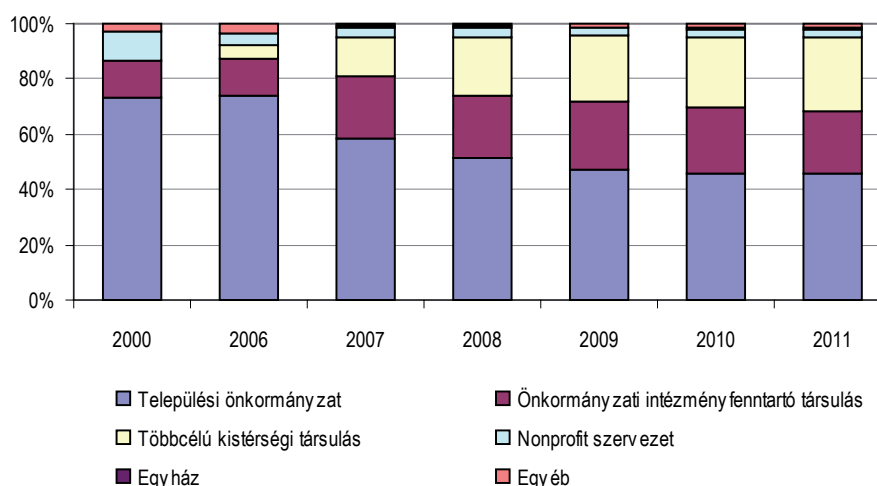
⁹ 2004. évi CVII. törvény a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról.

Számvevőszék vizsgálata is, mely szerint „a többcélú kistérségi társulások keretében történő feladatellátás a kiegészítő normatív állami hozzájárulások ösztönző hatására bővült.” (ÁSZ, 2007).

A többcélú kistérségi társulások vitathatatlan előnye, hogy a feladatok ésszerűbb és költségkímélőbb körülmények között teljesíthetők, nagyobb eséllyel pályázhatnak központi költségvetési támogatásokra, többcélú kistérségi társulás esetén többletfinanszírozás, kistérségi kiegészítő normatíva is jár¹⁰. A társulások kétségtelen hozadéka, hogy a korábban szolgáltatáshiányos térségekben, kistélepüléseken is megjelentek az alapvető szociális szolgáltatások, e tekintetben a legnagyobb horderejű változást a családsegítés és a gyermekjóléti ellátások kiépítése jelentette (Rácz K., 2008). A feladatokat szakemberek, szakképzett gondozók látják el, ott, ahol korábban esetleg nem állt rendelkezésre megfelelő végzettségű munkatárs. Ugyanakkor a társulásokba való tömörülés nem feltétlenül jelentette a szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést. Látszólag megszűntek a fehér foltok, de a szociális szférában komoly problémát jelent a helyi viszonyokban való járatlanság, az információhiány és a potenciális rászorulóknak túlságosan nagy köre (különösen, ha az ellátandó települések nagy területen, a központtól akár több 10 kilométerre fekszenek). A családsegítő központot működtető helységek közel fele a sajátján kívül ellát egyéb településeket is, minden ötödik ötnél többet, de találkozhatunk olyan esetekkel is, amikor 40-nél több települést vont be a szolgáltatásba a működtető intézmény. Ilyen helyzetben sokszor még az igények felmérésére sincs lehetőség, így a rászorulóknak szükségleteit figyelembe vevő, szakmai munkavégzés meglehetősen korlátozott. „Annak idején, a kistérség megalakulása előtt, volt nekünk helyben családgondozónk, gyermekjólétiünk egy személyben. Meg tudtuk oldani, szakmai szempontból sokkal jobban, az ügyfelekhez közel volt, napi kontroll volt velem és a hivatallal. ... rendben a szakmai végzettség, az irodai feltételek, de csak keddenként találkozom vele egy-két órára” – nyilatkozta egy kistérség egyik polgármestere (Rácz K., 2008). A témában készült tanulmányok szerint a finanszírozással erőteltett „kényszerházasságok” a sokszor ingatag települési kapcsolatokat még feszültebbé tehetik. A kisebb önkormányzatok kényszernek érzik a társulásban való részvételt, nemegyszer saját intézményeik feladására, ezzel munkahelyek megszüntetésére kényszerülnek, továbbá magas a csak látszólagos, ún. „papírtársulások” száma (Kiss M., 2008; Schwartz Gy., 2008; NCSSZI, 2011).

1. ábra

A családsegítő szolgálatok megoszlása fenntartó szerint

A kistérségi feladatszervezés mellett a különböző szolgáltatástípusok integrációja is jellemző. Egyre több helyen jöttek létre családsegítést és gyermekjóléti szolgáltatást egyaránt biztosító komplex intézmények. 2010-ben a családsegítő központok 80 százaléka gyermekjóléti szolgáltatalt működött egy helyen.

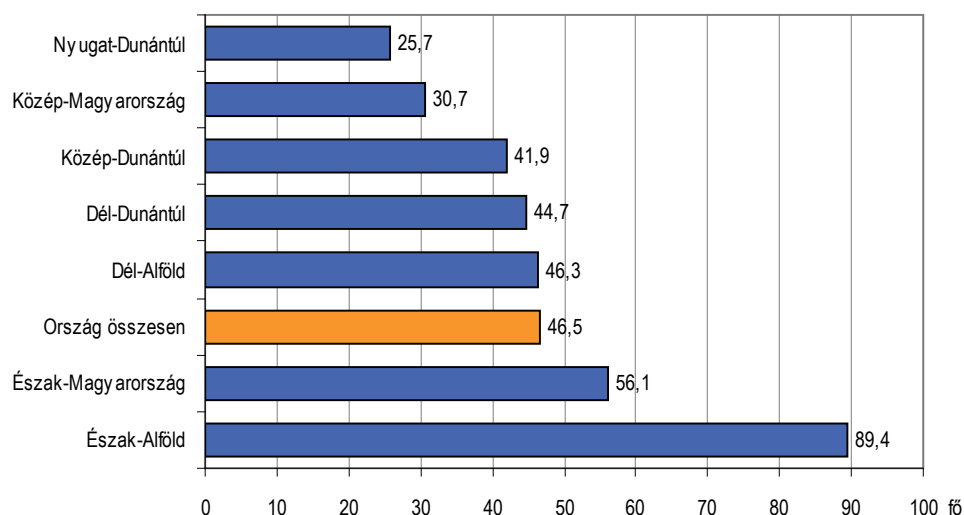
¹⁰ Az aktuális szabályokat a költségvetési törvények tartalmazzák.

A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők jellemzői

A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma 2000 és 2009 között – a szolgáltatást nyújtó települések bővülésével szinkronban –, 2003 kivételével, emelkedést mutat, ez a folyamat viszont az utóbbi két évben megfordult (Táblamelléklet, 1.). A 2007–2008-as évek magasabb ellátotti száma mögött elsősorban a munkanélküli kliensek létszámának emelkedése áll, ami a családsegítőkhöz delegált feladat, a rendszeres szociális segítőkkel való együttműködési kötelezettség következménye (bővebben lásd lejjebb). Ez a tevékenység alapos változást hozott az ügyfélkör életkor szerinti összetételében is, a 18–61 évesek száma és aránya jelentősen megnőtt, utóbbi 10 százalékpontos emelkedést mutat 2005–2008 között (Táblamelléklet, 2.). A családsegítő szolgálatok elsősorban felnőtt személyek és családok gondozására jöttek létre, az életkor szerinti megoszlást tekintve jelenleg is az aktív korúak jelentik az igénybe vevők döntő többségét. A 18 éven aluliak csak 7–8 százalékot tesznek ki, viszont majd minden második kliens családjában található gyermek. A gyermekjóléti szolgáltatással összehasonlítva a családsegítés tágabb intervallumot és érintett kört céloz meg. Kiskorú személyre akkor terjedhet ki, ha a kiskorú családtagjának ellátása a családsegítés keretében indult, és a kiskorú érdekei – a gyermekjóléti szolgáltatás igénybevétele nélkül – e szolgáltatás keretében is megfelelően biztosíthatók. Az ügyfelek területi eloszlása jelentős különbségeket mutat, az igénybe vevők ezer lakosra vetített száma tartósan a gazdaságilag elmaradottabb területeken, Észak-Alföldön és Észak-Magyarországon a legmagasabb, míg a központi és a nyugat-dunántúli régióban a legalacsonyabb (2. ábra).

2. ábra

A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők 1000 lakosra jutó száma régiónként, 2011

A család összetételét tekintve az igénybe vevők legnagyobb hányada tartósan – bár évről évre csökkenő mértékben – a gyermekes családokból kerül ki (2001-ben 46%), kétharmaduk teljes, egyharmaduk egyszülős családban él (Táblamelléklet, 3.). Ők jelentik a családsegítés elsődleges célcsoportját. Ugyanakkor nem elhanyagolható az egyedül élők aránya sem (26%). Az ellátottak között erősen felülreprezentáltak az alacsonyabb iskolai végzettségűek: míg 2005-ben a tanköteles kort elérte és annál idősebb kliensek 63 százaléka legfeljebb az általános iskola 8 osztályát végezte el, és csupán 3 százalékuk rendelkezett felsőfokú végzettséggel, addig a teljes népességben a megfelelő arányok 46 és 12 százalék voltak¹¹. Az igénybe vevők között igen magas arányban jelennek meg a szegénység által leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok: munkanélküliek, inaktívak, lakhatási problémával küzdők. Gazdasági aktivitás szempontjából a szolgáltatásban részesülők legnagyobb részét 2005-ig, majd 2010-től ismét, az inaktív keresők, a köztes időszakban a munkanélküliek/álláskereső alkották. Az aktív korú nem foglalkoztatott, rendszeres szociális

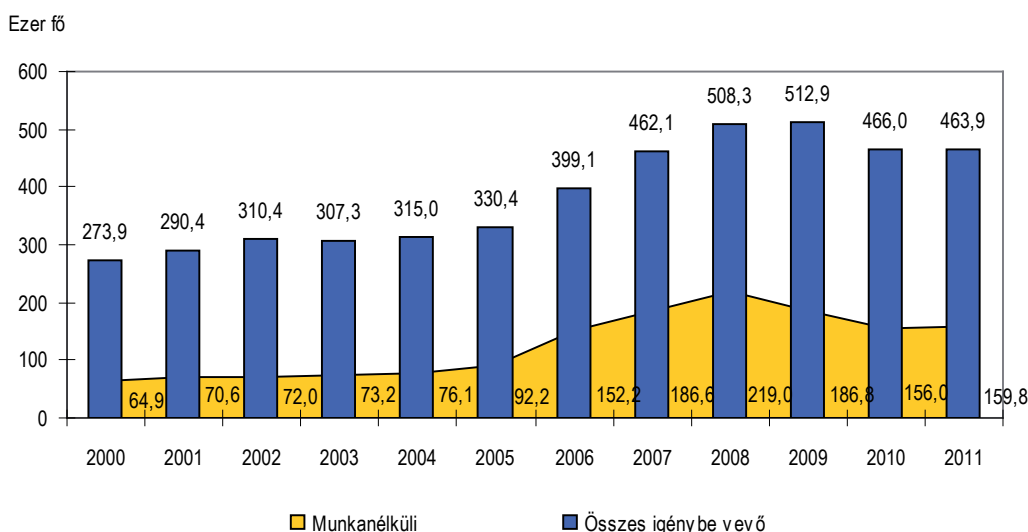
¹¹ Forrás: 2005. évi mikrocenzus

segélyezettekkel való együttműködésnek a családsegítő tevékenységek közé történő beemelése azzal a következménnyel járt, hogy 2005-ről 2008-ra megkétszereződött a szolgálatoknál a munkanélküli kliensek száma. A területi különbségeket tekintve az ügyfelek között rendre a gazdaságilag hátrányosabb helyzetű régiókban, Észak-Magyarországon, Észak-Alföldön és Dél-Dunántúlon a legmagasabb az álláskereső aránya. Ez összhangban áll az országos adatokkal: 2010–2011-ben mind a KSH munkaerő-felméréséből származó munkanélküiségi ráta, mind a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai alapján számított mutató, a nyilvántartott álláskereső gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya az említett régiókban volt a legkedvezőtlenebb.

A szolgálatok leterheltségének erősödését mutatja, hogy a családsegítők összforgalma, ami az év folyamán történt összes kapcsolatfelvételt tartalmazza és ily módon halmozott adat, 2000 óta két és félszeresére nőtt (Táblamelléklet, 7.).

3. ábra

A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők és az igénybe vevők közül a munkanélküliek száma, 2000–2011

Családsegítőkhöz jellemzően anyagi problémák és foglalkoztatási gondok miatt fordulnak a rászorulóknak (az összes eset¹² 30–40 százaléka ilyen jellegű volt). 2005-ig, majd az elmúlt három évben ismét, az anyagi problémák miatti megkeresések váltak a leggyakoribbá (2009 után ugrásszerű növekedés tapasztalható az esetek számában), a közbenső időszakban a foglalkoztatással kapcsolatos gondok foglalták el az első helyet (2. tábla). Előbbi jelenség – 2009 óta – inkább a válság hatásainak, a foglalkoztatással összefüggők pedig a központi szabályozás változásainak tudhatók be. Folyamatosan magas hányadot képvisel az ügyintézéshez való segítségkérés, valamint az információkérés is. Az e szolgáltatások iránti fokozott igénytel szembeesültek egy közelmúltban végzett kutatás készítői is: a hátrányos helyzetű kistérségekben élő rászorulóknak úgy nyilatkoztak, hogy a családsegítő szolgálatok által felkínált lehetőségek közül a hivatalos ügyek intézéséhez nyújtott segítség, valamint a különböző szociális ellátásokkal és segélyekkel kapcsolatos ügyintézés bizonyult számukra a leghasznosabbnak. Ugyanakkor hiányolták, hogy nem ismerik eléggé a szolgáltatás adta lehetőségeit, nincs megfelelő kapcsolatuk a szakemberekkel. „*Ha tudnánk, hogy milyen segítséget lehet kapni. Mert ugye nem kérünk, mert mi nem vagyunk felvilágosítva ügy, hogy miket kérhetünk. Mert kérnénk.*” (Kozma J. – Dögei I. – Kostyál L.Á. – Mód P. – Udvari A. – Vajda N., 2010). Mivel a családsegítő szolgálatok alapelvek tartják az önkéntes megjelenést és segítségkérést, ez azzal a következménnyel jár, hogy a rászorulóknak egy része kimarad az ellátásból.

¹²A családsegítő szolgáltatás során esetként értelmezendő az adott problémával, problémaegyüttessel történő foglalkozás annak lezárásáig. A terminus magában foglalja mindazon ügyfelek számát, akiket ellátott gondozottként vagy a szolgáltatást igénybe vevőként tartanak számon. Egy személynek az év folyamán több lezárt esete is lehet.

2. tábla

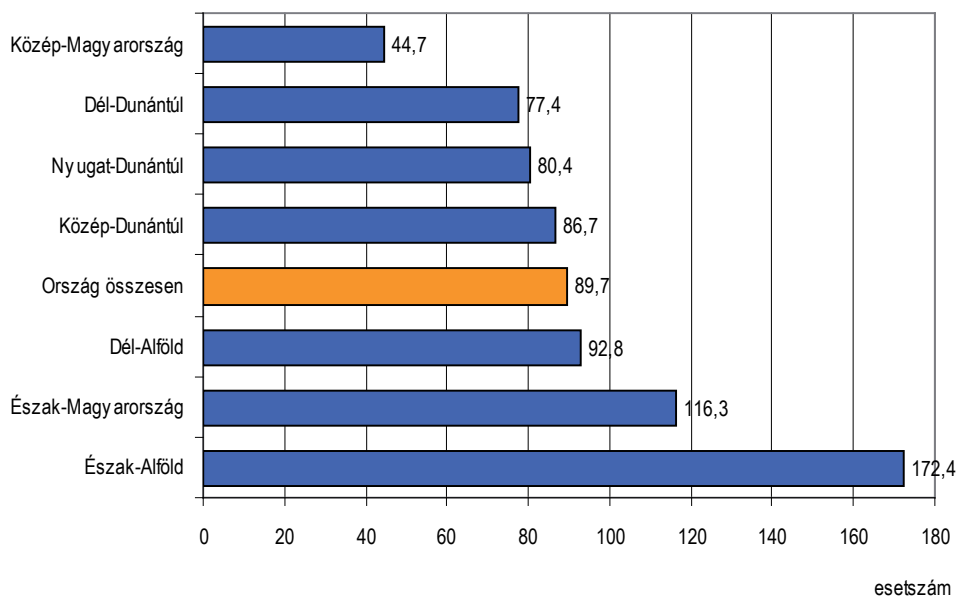
**A családsegítő szolgálatokhoz fordulók eseteinek száma és megoszlása
az elsődleges probléma típusa szerint**

Probléma típusa	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Összes eset	423 125	597 855	605 231	748 533	688 458	616 315	867 765	894 036
Ebből megoszlás, %:								
Életviteli	7,9	7,7	6,1	5,4	6,8	7,5	6,2	6,3
Családi – kapcsolati	7,0	6,6	5,3	4,9	5,2	5,6	4,2	3,9
Lelki – mentális	5,6	5,1	5,2	4,8	4,4	5,1	4,0	4,1
Gyermeknevelési	4,1	3,5	2,7	2,4	2,3	2,6	2,3	2,3
Anyagi	22,0	21,1	19,0	17,1	19,0	24,4	25,7	26,1
Foglalkoztatással kapcsolatos	9,4	10,9	21,1	25,7	27,3	19,5	13,3	13,5
Egészségkárosodás következménye	4,1	3,7	3,7	3,2	3,3	3,9	3,5	3,1
Ügyintézéshez segítségkérés	19,2	20,0	18,0	18,2	16,2	15,8	21,6	21,6
Információkérés	13,4	13,4	12,4	11,8	9,5	9,9	13,0	11,6
Egyéb	7,3	7,9	6,5	6,6	5,9	5,6	6,3	7,3

Az ezer lakosra jutó esetek száma – az ellátottak számához hasonlóan – Észak-Alföld és Észak-Magyarország régiókban a legmagasabb, míg Közép-Magyarországon a legalacsonyabb (4. ábra). Az anyagi gondok miatti felkeresések részaránya többé-kevésbé fordított összefüggést mutat a régiók gazdasági fejlettségével. (Táblamelléklet, 8.).

4. ábra

**A családsegítő szolgálatokhoz fordulók eseteinek
1000 lakosra jutó száma régiónként, 2011**

A családsegítő szolgálatok egyes tevékenységei

A családsegítő szolgálatok tevékenysége, feladatköre az évek során változott, jellemzően bővült. Az alapfeladatokon túl, a klasszikus családsegítés, családgondozás, általános segítő szolgáltatás mellett megjelentek újabb, speciális szolgáltatások, amelyek tovább növelték a családsegítők leterheltségét. „A társadalmi-gazdasági és a segélyezési rendszerben bekövetkező változások leképeződtek a családsegítő szolgálatok tevékenységstruktúrájában.” (NCSSZI, 2011). A speciális szolgáltatások közül kettővel – a rendszeres szociális segélyezettekkel történő együttműködési programmal és az adósságkezelési tanácsadó szolgáltatással – foglalkozunk részletesebben.

Az **együttműködési kötelezettség**, mint a segély nyújtásának feltétele, 1997 óta szerepel a szociális törvényben. Az akkori szabályozás szerint az önkormányzatok – helyi rendeletükben – több intézményt is kijelölhettek a feladatra, de mivel hiányzott a kötelező jelleg, többségük nem élt ezzel a törvényi felhatalmazással (Jászberényi Á. – Szabó J., 2006). A szociális törvény 2005. szeptember 1-jei hatállyal újraszabályozta az együttműködést, és a települési önkormányzatok kötelező feladatai közé emelte, hogy megnevezzék azt az egy intézményt, amelyik az aktív korú nem foglalkoztatott, rendszeres szociális segélyben részesülőkkel való együttműködést végzi. Az önkormányzatok az esetek többségében a családsegítő szolgálatokat delegálták erre a feladatra. E mögött az az elv húzódott meg, hogy a munkaerőpiacra történő visszatérés nagyobb hatékonysággal segíthető akkor, ha a beilleszkedési program a segélyezettek egyedi élethelyzetéhez igazodóan, az érintettek bevonásával, egyénre szabottan valósul meg. Erre a szociális munkán alapuló tevékenységre a családsegítő tűnt a legalkalmasabb szervezetnek. Mindez elősegítette, hogy ez a nehéz helyzetű csoport bekerüljön a szociális szolgáltatások felhasználói körébe. Ugyanakkor több kutatásból, elemzésből az körvonalazódik, hogy a segélyezettek munkaerő-piaci reintegrációjára kijelölt családsegítő szolgálatokat felkészületlenül érte a feladat, és jó részük, a szükséges személyi és tárgyi feltételek hiányában, nem képes a jogszabályban előírt feladatok teljesítésére (Ráczné 2008, Kostyál L. Á., 2009). Különösen igaz ez azokon a településeken, ahol a népesség gazdasági aktivitását jellemző mutatók rendkívül rosszak, valamint azokon a kisebb helyeken, ahol általában egy személy biztosítja a szolgáltatást. (2008-ban a beilleszkedési programot nyújtó szolgálatok egynegyede tartozott ebbe a körbe, azaz csak egy fő szakmai foglalkoztatottja volt.) Ahogyan az egyik kistérség szociális munkása fogalmazott: *„Ha a családsegítőknél marad a beilleszkedést segítő program, elképzelhetetlen, hogy ezt el lehessen végezni. Nekem van átlagban 100 aktív korú! Hát arra kevés az egy családgondozó! Nem arra, hogy ez mellett a gyermekjóléti szolgálat feladatait is ellássam!”* (Kozma J. – Dögei I. – Kostyál L.Á. – Mód P. – Udvari A. – Vajda N., 2010). Az elérhető munkalehetőségek hiánya, a munkanélküliek magas száma, alacsony iskolai végzettsége, képzetlensége¹³ stb. miatt a szociális szakemberektől elvárt feladat – a munkaerőpiacra való visszatérés elősegítése, a hátrányos helyzetből adódó nehézségek kezelése, hathatós beilleszkedési programok működtetése – sokszor megoldhatatlan helyzet elé állítja őket. További problémát jelenthet, hogy a megnövekedett feladatokhoz csökkenő normatív támogatás járul, valamint az együttműködés kötelező jellege¹⁴ miatt csorbul a családsegítő szolgáltatás önkéntességének alapelve. 2009-től ismételtén változott a szabályozás¹⁵, a tartós munkanélkülieknek újfent a Munkaügyi Központokkal kell kapcsolatot tartaniuk, s csak azok maradtak továbbra is a családsegítők kliensei – és kaptak rendszeres szociális segélyt –, akik egészségi állapotuk, életkoruk vagy egyéni élethelyzetük miatt nem képesek a munkavégzésre. A központi szabályozás változásait hűen tükrözik a szolgálatok adatai (Táblamelléklet, 9. táblázat). A beilleszkedési programban részt vevők száma 2008-ban volt a csúcson, azt követően nagyjából a felére olvadt, területi eloszlásuk pedig összhangban áll az ismert regionális egyenlőtlenségekkel (Táblamelléklet, 10. táblázat). 2008-ban a 693 családsegítő szolgálat közel kétharmada nyújtott beilleszkedési programszolgáltatást. Ez a településekre vetítve azt jelentette, hogy a 2000 főnél kevesebb lakossal rendelkező helységek három százaléka, az ennél nagyobbaknak – amelyeken kötelező a családsegítés – kevesebb mint fele végzett ilyen tevékenységet. (A területi adatok értelmezéséhez figyelembe kell venni, hogy csak a telephelyeken folyó programokról vannak információink, arról nincs adat, hogy ebben hány ellátott település vett részt.)

A szociális törvény 2003. január 1-jétől az **adósságkezelési szolgáltatás** megszervezését a települési önkormányzatok feladatává tette, de kötelező jelleggel csak ott kell biztosítani, ahol a la-

¹³ Egy reprezentatív felmérés szerint a rendszeres szociális segélyben részesülők fele legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezett, illetve nem volt szakmája (Ráczné, 2008).

¹⁴ Az aktív korú nem foglalkoztatott személy köteles az együttműködésre kijelölt szervnél nyilvántartásba vetetni magát, a beilleszkedését segítő programról írásban megállapodni, és teljesíteni a programban foglaltakat (Jászberényi – Szabó, 2006).

¹⁵ 2008. évi CVII. törvény egyes szociális és foglalkoztatási tárgyú törvények módosításáról, 7. §

kosok száma meghaladja a negyvenezer főt. Ez a támogatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségéhez vezet, hiszen a lakhatás biztonságának a veszélyeztetettsége azokat is érinti, akik olyan településeken laknak, ahol nem működik adósságkezelési szolgáltatás. A szolgáltatás egyik fontos, meghatározó eleme az adósságkezelési tanácsadás, amit az önkormányzatok többsége a családsegítő szolgálatokhoz delegált. Ez több okkal is magyarázható, egyrészt a 2003 előtt már működő adósságkezelési tanácsadó szolgáltatások többsége a családsegítő szolgálatok keretein belül jött létre, másrészt a szociális törvény a családsegítés körébe utalja az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők segítségét. A beavatkozás és tanácsadás az adósságcsapdából való kilábalást jelentheti, mellyel olyan súlyos problémák előzhetők meg, mint a család lakóingatlanának elvesztése, vagy a gyermekek védelembe vétele, esetleg családból történő kiemelés. Ugyanakkor a témában készült vizsgálatok eredményei azt mutatják, hogy a rászorulóknak magas száma miatt az adósságkezelési tanácsadást végző szolgálatok többségében túlnyomórészt hátralékkezelés folyik, míg a hátralékosvá válás elkerülését elősegítő prevenciós tevékenység kevéssé elterjedt és kidolgozott mód (Vass P., 2003, SZMI, 2010). Az eladósodás mögött többnyire komplex szociális probléma rejlik, aminek kezelése meghaladhatja a tanácsadó lehetőségeit vagy kompetenciáit, a szociális szolgáltató szervezetek pedig túlterheltek és erőforrás hiányosak. Az adósság rendezéséhez többféle támogatás vehető igénybe (pl. adósságcsökkentési támogatás, lakásfenntartási támogatás, szolgáltatói kedvezmények), ennek feltétele a tanácsadón való részvétel és együttműködés. A szolgáltatásban részesülők száma 2004 óta kisebb ingadozásokkal emelkedett, 2011-re 1,7-szeresére nőtt. 2011-ben a családsegítő központok egyötödében folyt tanácsadás (a 40 000 főnél kisebb településeken lévők 15 százalékában), viszont ezek közül csak minden másodikban dolgozott adósságkezelési tanácsadó. (A hatályos jogszabályi előírások¹⁶ szerint adósságkezelési tanácsadó munkakörben csak adósságkezelői tanfolyamot végzett személyt lehet alkalmazni.)

2009-től a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások kikerültek a kötelező önkormányzati feladatok köréből, és normatív állami támogatás helyett pályázati úton finanszírozódnak. Azokban a térségekben, ahol emiatt ellátások szűntek meg, a fogyatékos személyek, valamint a pszichiátriai és szenvedélybetegek számára – a házi segítségnyújtás mellett – a családsegítés maradt a lakóhelyhez legközelebb elérhető szolgáltatás. Ez a családsegítők leterheltségét tovább növelheti. (2008 és 2011 között az ellátást biztosító települések száma mindhárom típus esetében csökkent: a támogató szolgálatnál 12, a pszichiátriai betegek közösségi gondozásánál 16 százalékkal, a szenvedélybetegek közösségi ellátása esetében pedig felére esett vissza.)

A családsegítő szolgálatok tárgyi feltételei

A családsegítő szolgálatok felszereltségével kapcsolatosan az érvényes jogszabály¹⁷ csak minimumkövetelményeket támaszt. A kötelezően előírt helyiségek (interjúszoba, várakozó helyiség) meglétén kívül rendszeresen vizsgáltuk a mindennapi működéshez, a családsegítő tevékenység telephelyen kívüli ellátásához szükséges technikai, kommunikációs eszközökkel való ellátottságot is. (A tárgyi feltételekre vonatkozó kérdések 2004 óta szerepelnek a kérdőíven.)

¹⁶ 63/2006. (III.27.) Korm. rendelet a pénzügyi és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól, 53. §

¹⁷ 1/2000. (I.7.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről, 33.§

A családsegítő szolgálatok felszereltsége

Év	Interjúszoba	Közösségi helyiség	Váróhelyiség	Telefon, fax	Számítógép	Internet	Szolgálati jármű (kerékpár, motorkerékpár)	Szolgálati gépkocsi
Az egy szolgálatra jutó kizárólagosan használt helyiségek, eszközök száma								
2004	0,57	0,25	0,41	0,89	0,99	0,22	0,38	0,05
2011	0,67	0,23	0,42	1,68	2,39	1,20	0,60	0,05
Kizárólagosan használt helyiségekkel, eszközökkel rendelkező szolgálatok aránya, %								
2004	40,5	19,9	35,2	44,9	49,0	15,7	20,8	4,2
2011	40,1	18,8	31,8	60,4	75,3	59,7	28,0	4,1

A szolgálatok felszereltségét vizsgálva szembevetendő, hogy önálló, kizárólagos használatú¹⁸ helyiségek és egyéb tárgyi eszközök csak a szolgálatok egy részénél állnak rendelkezésre. A bizalmas beszélgetés körülményeit biztosító saját használatú interjúszoba csak tízből négy, váróhelyiség tízből három intézményben található. 2004 óta a helyiségek tekintetében nem történt számottevő változás, a kommunikációs eszközökben azonban viszonylagos fejlődés következett be. 2011-ben már az egységek háromnegyede rendelkezett kizárólagos számítógép-használattal, viszont még mindig akad néhány olyan szolgálat, ahol nincs számítógép. Az internetes lefedettség sem éri el a 100 százalékot (94%), és a családsegítők egyharmadának más intézménnyel kell osztoznia az internethasználatban.

Az ellátottság kétféle mutatóját (az egy szolgálatra jutó eszközök/helyiségek száma, valamint a kizárólagosan használt helyiségekkel/eszközökkel rendelkező egységek aránya) regionálisan vizsgálva azt látjuk, hogy a gazdaságilag hátrányosabb régiók helyzete szinte mindegyik mutató tekintetében kedvezőtlenebb (pl. Közép-Magyarországon háromszor több számítógép jut egy egységre, mint Észak-Alföldön) (Táblamelléklet, 11–12.). Az egyes intézmények felszereltsége ugyancsak függ a települések nagyságától. Általánosságban elmondható, hogy minél nagyobb településen működik a szolgálat – a 100 000-nél népesebb kategória kivételével –, annál jobbak az ellátottsági mutatói (Táblamelléklet, 13. táblázat). Az, hogy ki a fenntartója a családsegítő szolgálatnak, a rendelkezésre álló helyiségek számára nincs számottevő hatással. A technikai/kommunikációs felszereltség tekintetében viszont a nem önkormányzati fenntartású intézmények kedvezőbb kondíciókkal bírnak (Táblamelléklet, 14.).

¹⁸ Kizárólagos használatú: kizárólag a családsegítő szolgálat által, a családsegítő szolgálat céljaira, nem más intézménnyel közösen használt.

Irodalomjegyzék

- Arany Orsolya – Bak Judit – Haraszi Adrienn (2008): Kistérségi társulások. Kapocs, VII. évf., 5. szám, Budapest
- ÁSZ (2007): Jelentés az önkormányzatok szociális alapszolgáltatási tevékenységének ellenőrzéséről, 2007. www.asz.hu. 61.
- A helyi önkormányzatok normatív hozzájárulásai. 1999–2011. évi költségvetési törvények, 3. melléklet
- Jászberényi Ágnes – Szabó János (2006): A segélyezettek együttműködési kötelezettségének szabályozása. In: A szociális segélyezettek új típusú együttműködési kötelezettsége. Magyar Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete
- Kiss Márta (2008): Túrístvándi – kis falu, nagy tervekkel. In: Kistelepülések lépéskényszerben. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest
- Kostyál László Árpád (2009): Mélyszegénységben élők kapcsolata egyes szociális alapszolgáltatásokkal. Kapocs, VIII. évf., 2. szám, Budapest
- Kozma J. – Dögei I. – Kostyál L.Á. – Mód P. – Udvari A. – Vajda N. (2010): Nyomorgó családok és szociális szolgáltatások. SZMI, Budapest
- KSH (2006): Mikrocenzus 2005, 9. Iskolázottsági adatok, Budapest
- KSH (2011): A foglalkoztatottság és a munkanélküliség regionális különbségei, 2010. Budapest
- KSH (2012): A foglalkoztatottság és a munkanélküliség regionális különbségei, 2011. Budapest
- NCSSZI (2011): Gyermekjóléti alapellátások és szociális szolgáltatások – helyzetértékelés – Budapest
- Rácz Katalin (2008): Szociális feladatellátás a kistelepüléseken és többcélú kistérségi társulásokban. In: Somlyódy E. – Kovács K. (szerk.): Független. Közszolgáltatásszervezés a kistelepülések világában. KSZK ROP 3.1.1. Programigazgatóság, Budapest
- Ráczné dr. Lehoczky Zsuzsanna (2008): „Sok baba közt elvész a gyermek”. <http://www.erak.hu>
- Révész Magda (2007): A gyermekvédelmi alapellátás intézménytörténete Magyarországon. Kapocs, VI. évf., 5. szám, Budapest
- Schwartz Gyöngyi (2008): „Ide elkötelezett emberek kellene, akik élhető falvakat akarnak”. In: Kistelepülések lépéskényszerben. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest
- SZMI (2010): Irányelv az adósságterhekkel küzdők körében végzett szociális munka gyakorlatához.. Budapest
- Vass Péter (2003): Adósságkezelés gyakorlati tapasztalatai. <http://3sz.hu>
- Vitál Attila (2007) : Lakhatási gondokkal küzdők szociális szolgáltatásainak irányelvei. <http://www.hfk.hu>

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Tokaji Károlyné főosztályvezető

Telefon: (+36-1) 345-6890, e-mail: karolyne.tokaji@ksh.hu

További információ: Bácskay Andrea

Telefon: (+36-1) 345-6663, e-mail: andrea.bacsokay@ksh.hu

[Információs szolgálat](#), telefon: (+36-1) 345-6789, fax: (+36-1) 345-8641

Táblamelléklet

1. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma
2. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma korcsoport szerint
3. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma családi összetétel szerint
4. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma legmagasabb iskolai végzettség szerint
5. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma gazdasági aktivitás szerint
6. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma gazdasági aktivitás szerint régiónként, 2011
7. A családsegítő szolgálatok éves forgalma
8. A családsegítő szolgálatokhoz fordulók eseteinek megoszlása az elsődleges probléma típusa szerint régiónként, 2011, %
9. Beilleszkedési programban és adósságkezelési tanácsadó szolgáltatásban részesülők száma, fő
10. Beilleszkedési programban részesülők száma régiónként, 2008
11. Az egy családsegítő szolgálatra jutó helyiségek, eszközök száma régiónként, 2011
12. Kizárólagosan használt helyiségekkel, eszközökkel rendelkező családsegítő szolgálatok aránya régiónként, 2011, %
13. Az egy családsegítő szolgálatra jutó kizárólagosan használt helyiségek, eszközök száma településnagyság szerint, 2011
14. Az egy családsegítő szolgálatra jutó kizárólagosan használt helyiségek, eszközök száma fenntartó szerint, 2011

1. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma

Év	A szolgáltatást igénybe vevők száma	A szolgáltatást igénybe vevők 1000 lakosra jutó száma	A szolgáltatást igénybe vevők számának növekedése az előző évhez képest, %	A szolgáltatást igénybe vevők számának növekedése 2000-hez képest, %
2000	273 948	27,3	100,0	100,0
2001	290 259	28,5	106,0	106,0
2002	310 429	30,6	106,9	113,3
2003	307 192	30,3	99,0	112,1
2004	326 248	32,3	106,2	119,1
2005	330 415	32,8	101,3	120,6
2006	399 117	39,6	120,8	145,7
2007	462 141	46,0	115,8	168,7
2008	508 324	50,6	110,0	185,6
2009	512 881	51,2	100,9	187,2
2010	465 948	46,6	90,8	170,1
2011	463 879	46,5	99,6	169,3

2. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma korcsoport szerint

Év	0-17 éves	18-61 éves*	62- éves*	Összesen
2000	52 110	181 597	40 241	273 948
2001	50 747	196 217	43 295	290 259
2002	49 442	210 477	50 510	310 429
2003	47 043	212 153	47 996	307 192
2004	50 782	224 492	50 974	326 248
2005	43 969	235 143	51 303	330 415
2006	36 564	307 824	54 729	399 117
2007	37 327	369 480	55 334	462 141
2008	37 500	412 878	57 946	508 324
2009	42 226	411 434	59 221	512 881
2010	34 755	376 137	55 056	465 948
2011	35 282	373 536	55 061	463 879

*2006-ig:18-59, 60- éves

3. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma családi összetétel szerint

Év	Házastársi vagy élettársi kapcsolatban együtt élők gyermekkel	Házastársi vagy élettársi kapcsolatban együtt élők gyermek nélkül	Egy szülő gyermekkel	Egyedül élő	Egyéb	Összesen
2000*	123 746	31 224	44 650	53 968	20 361	273 948
2001	131 114	33 083	47 308	57 181	21 573	290 259
2002	138 024	40 196	49 045	61 797	21 367	310 429
2003	138 817	38 202	50 700	57 108	22 365	307 192
2004	139 065	40 257	54 111	64 194	28 621	326 248
2005	139 170	43 516	50 941	66 210	30 578	330 415
2006	158 150	53 551	59 049	95 010	33 357	399 117
2007	183 793	62 316	64 412	116 245	35 375	462 141
2008	192 755	69 058	73 171	134 849	38 491	508 324
2009	180 781	74 613	73 242	129 127	55 118	512 881
2010	158 391	73 388	65 115	117 491	51 563	465 948
2011	150 579	74 526	60 958	121 326	56 490	463 879

* számított adat

4. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma legmagasabb iskolai végzettség szerint

Év	Tanköteles kornál fiatalabb	Általános iskola 8 osztályánál kevesebb	Általános iskola 8 osztálya	Általános iskola 10 osztálya	Szakmunkásképző iskola, szakiskola	Szakközépiskola	Gimnázium	Felsőfokú iskola	Összesen
2000*	11 511	58 372	109 978	–	52 895	20 141	14 839	6 213	273 948
2001	12 196	61 847	116 526	–	56 044	21 340	15 723	6 583	290 259
2002	14 999	61 549	125 138	–	61 375	23 060	16 839	7 469	310 429
2003	13 232	60 989	122 943	–	61 452	23 634	16 766	8 176	307 192
2004	11 291	63 290	132 911	–	65 515	25 386	18 916	8 939	326 248
2005	10 739	62 224	139 174	–	66 544	25 559	17 553	8 622	330 415
2006	8 249	68 986	169 996	–	88 493	30 761	22 135	10 497	399 117
2007	7 040	74 986	198 562	8 030	101 923	34 965	25 325	11 310	462 141
2008	7 449	76 348	214 952	12 369	115 259	39 990	29 337	12 620	508 324
2009	8 134	79 306	214 061	12 534	116 726	40 291	29 165	12 664	512 881
2010	6 708	70 874	199 525	12 373	100 578	35 709	28 026	12 155	465 948
2011	7 434	65 816	200 548	12 032	102 664	37 004	26 651	11 730	463 879

* számított adat

5. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma gazdasági aktivitás szerint

Év	Aktív kereső	Munkanélküli, álláskereső	Inaktív kereső	Inaktív keresőből: nyugdíjas	Eltartott	Összesen
2000*	48 984	66 540	107 908	51 784	50 515	273 948
2001	51 901	70 502	114 333	54 867	53 523	290 259
2002	56 854	71 946	122 887	63 552	58 742	310 429
2003	55 850	73 149	128 131	64 385	50 062	307 192
2004	61 230	78 643	133 438	66 517	52 937	326 248
2005	56 471	92 247	133 329	65 102	48 368	330 415
2006	61 898	152 235	141 231	64 724	43 753	399 117
2007	65 309	186 563	160 956	68 182	49 313	462 141
2008	71 762	218 965	165 178	72 292	52 419	508 324
2009	83 262	186 849	185 870	85 153	56 900	512 881
2010	82 891	155 972	178 623	80 524	48 462	465 948
2011	78 892	159 815	176 680	78 109	48 312	463 879

* számított adat

6. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma gazdasági aktivitás szerint régióként, 2011

Régió	Aktív kereső	Munkanélküli, álláskereső	Inaktív kereső	Inaktív keresőből: nyugdíjas	Eltartott	Összesen
Közép-Magyarország	21 447	32 125	31 321	14 099	6 614	91 507
Közép-Dunántúl	9 733	13 997	16 096	6 468	5 974	45 800
Nyugat-Dunántúl	5 505	6 579	10 855	4 814	2 625	25 564
Dél-Dunántúl	6 509	15 136	17 782	8 728	2 496	41 923
Észak-Magyarország	9 147	24 879	26 604	10 556	5 982	66 612
Észak-Alföld	17 208	46 337	50 049	22 336	18 537	132 131
Dél-Alföld	9 343	20 762	24 153	11 108	6 084	60 342
Ország összesen	78 892	159 815	176 860	78 109	48 312	463 879

7. A családsegítő szolgálatok éves forgalma

Év	Kapcsolatfelvételek száma	A kapcsolatfelvételek számának növekedése az előző évhez képest, %	A kapcsolatfelvételek számának növekedése 2000-hez képest, %	Kapcsolatfelvételek 1000 lakosra jutó száma
2000	758 317	100,0	100,0	75,6
2001	824 583	108,7	108,7	80,9
2002	985 757	119,5	130,0	97,0
2003	967 289	98,1	127,6	95,5
2004	1 150 444	118,9	151,7	113,8
2005	1 091 452	94,9	143,9	108,2
2006	1 437 683	131,7	189,6	142,7
2007	1 547 278	107,6	204,0	153,9
2008	1 646 702	106,4	217,2	164,0
2009	1 751 456	106,4	231,0	174,7
2010	1 786 760	102,0	235,6	178,7
2011	1 853 923	103,8	244,5	185,9

8. A családsegítő szolgálatokhoz fordulók eseteinek megoszlása az elsődleges probléma típusa szerint régióként, 2011, %

Régió	Életviteli	Családi – kapcsolati	Lelki – mentális	Gyermek- nevelési	Anyagi	Foglalkoz- tatással kapcsolatos	Egészség- károsodás következménye	Ügyintézéshez segítségkérés	Információ- kérés	Egyéb	Összesen
Közép-Magyarország	6,8	4,8	4,7	2,2	34,7	17,9	3,5	13,0	9,8	2,6	100,0
Közép-Dunántúl	5,9	5,9	4,7	2,6	23,5	11,8	3,0	22,4	12,7	7,5	100,0
Nyugat-Dunántúl	13,8	3,9	6,0	2,9	27,1	10,0	3,2	16,4	11,2	5,6	100,0
Dél-Dunántúl	7,2	5,5	4,3	2,3	32,0	13,1	3,8	17,7	10,0	4,0	100,0
Észak-Magyarország	5,2	3,2	2,9	3,4	21,8	17,6	2,4	23,1	11,8	8,6	100,0
Észak-Alföld	4,9	2,7	3,4	1,7	23,2	11,3	3,1	26,5	12,4	10,8	100,0
Dél-Alföld	5,1	3,9	4,6	1,8	25,5	12,5	2,9	24,3	12,6	6,8	100,0
Ország összesen	6,3	3,9	4,1	2,3	26,1	13,5	3,1	21,6	11,6	7,3	100,0

**9. Beilleszkedési programban és adósságkezelési tanácsadó szolgáltatásban
részesülők száma, fő**

Év	Beilleszkedési programban részesülők	Beilleszkedési programban részesülők 10 000 lakosra jutó száma	Adósságkezelési tanácsadó szolgáltatásban részesülők	Adósságkezelési tanácsadó szolgáltatásban részesülők 10 000 lakosra jutó száma
2000	—	—	—	—
2001	—	—	—	—
2002	—	—	—	—
2003	—	—	—	—
2004	—	—	24 946	24,7
2005	—	—	33 510	33,2
2006	91 488	90,8	34 851	34,6
2007	126 057	125,4	31 341	31,2
2008	141 198	140,7	43 234	43,1
2009	75 788	75,6	43 613	43,5
2010	36 334	36,3	44 287	44,3
2011	45 829	46,0	42 342	42,5

10. Beilleszkedési programban részesülők régióként, 2008

Régió	Programban részesülők száma	Programban részesülők 10 000 lakosra jutó száma
Közép-Magyarország	11 919	40,9
Közép-Dunántúl	4 403	39,9
Nyugat-Dunántúl	4 132	41,4
Dél-Dunántúl	18 520	193,6
Észak-Magyarország	40 689	330,8
Észak-Alföld	44 684	296,3
Dél-Alföld	16 851	126,7
Ország összesen	141 198	140,7

11. Az egy családsegítő szolgálatra jutó helyiségek, eszközök száma régióként, 2011

Régió	Interjúszoba		Közösségi helyiség		Városhelyiség		Dolgozó szoba		Több funkciót ellátó helyiségek	
	kizárólagosan használt	nem kizárólagosan használt	kizárólagosan használt	nem kizárólagosan használt	kizárólagosan használt	nem kizárólagosan használt	kizárólagosan használt	nem kizárólagosan használt	kizárólagosan használt	nem kizárólagosan használt
Közép-Magyarország	1,26	1,21	0,41	0,81	0,52	1,05	2,04	0,91	0,35	0,47
Közép-Dunántúl	0,63	1,15	0,25	0,70	0,30	1,31	1,14	0,65	0,18	0,82
Nyugat-Dunántúl	0,94	1,04	0,25	0,79	0,52	1,50	1,56	1,17	0,35	0,73
Dél-Dunántúl	0,83	1,59	0,27	1,08	0,55	1,92	1,74	1,21	0,17	0,89
Észak-Magyarország	0,49	0,94	0,23	0,83	0,37	1,37	1,03	1,17	0,33	0,73
Észak-Alföld	0,44	0,60	0,15	0,73	0,46	1,10	0,94	0,66	0,15	0,47
Dél-Alföld	0,56	1,11	0,17	0,72	0,30	1,22	1,16	0,75	0,34	0,54
Ország összesen	0,67	1,00	0,23	0,79	0,42	1,28	1,28	0,88	0,26	0,62

Régió	Telefon, fax		Számítógép		Internet		Szolgálati jármű (kerékpár, motorkerékpár)		Szolgálati gépkocsi	
	kizárólagosan használt	nem kizárólagosan használt	kizárólagosan használt	nem kizárólagosan használt	kizárólagosan használt	nem kizárólagosan használt	kizárólagosan használt	nem kizárólagosan használt	kizárólagosan használt	nem kizárólagosan használt
Közép-Magyarország	3,56	1,36	4,72	1,49	1,56	0,90	0,34	0,38	0,08	0,26
Közép-Dunántúl	1,92	1,31	2,18	1,06	1,17	1,07	0,48	0,31	0,08	0,46
Nyugat-Dunántúl	3,25	2,02	4,02	2,13	1,88	2,02	0,83	0,33	0,06	0,33
Dél-Dunántúl	1,58	2,65	2,48	2,33	1,23	2,02	0,58	0,32	0,06	0,27
Észak-Magyarország	1,16	1,71	1,78	1,61	1,01	1,43	0,52	0,30	0,04	0,21
Észak-Alföld	0,88	1,21	1,47	0,84	0,95	0,86	0,60	0,46	0,02	0,24
Dél-Alföld	1,12	1,24	1,86	0,92	1,17	0,92	0,89	0,58	0,05	0,63
Ország összesen	1,68	1,52	2,39	1,32	1,20	1,18	0,60	0,41	0,05	0,33

12. Kizárólagosan használt helyiségekkel, eszközökkel rendelkező családsegítő szolgálatok aránya régióként, 2011, %

Régió	Szolgálatok száma	Interjúszoba	Közösségi helyiség	Városhelyiség	Telefon, fax	Számítógép	Internet	Szolgálati jármű (kerékpár, motorkerékpár)	Szolgálati gépkocsi
Közép-Magyarország	98	54,1	30,6	42,9	79,6	86,7	72,4	17,3	6,1
Közép-Dunántúl	71	39,4	19,7	23,9	66,2	77,5	59,2	26,8	8,5
Nyugat-Dunántúl	52	51,9	19,2	34,6	65,4	75,0	67,3	21,2	3,8
Dél-Dunántúl	66	47,0	24,2	36,4	66,7	75,8	56,1	22,7	6,1
Észak-Magyarország	109	36,7	17,4	31,2	56,9	73,4	53,2	22,0	2,8
Észak-Alföld	193	31,6	13,5	30,6	50,3	69,9	54,4	31,1	1,6
Dél-Alföld	115	36,5	14,8	26,1	54,8	74,8	62,6	44,3	4,3
Ország összesen	704	40,1	18,8	31,8	60,4	75,3	59,7	28,0	4,1

13. Az egy családsegítő szolgálatra jutó kizárólagosan használt helyiségek, eszközök száma településnagyság szerint, 2011

Településnagyság	Interjú-szoba	Közösségi helyiség	Váró-helyiség	Telefon, fax	Számítógép	Internet	Szolgálati jármű (kerékpár, motorkerékpár)	Szolgálati gépkocsi
– 499	0,11	0,07	0,14	0,21	0,29	0,18	0,00	0,00
500– 999	0,42	0,09	0,44	0,76	1,13	0,67	0,16	0,02
1 000– 1 999	0,48	0,18	0,41	0,82	1,11	0,71	0,46	0,04
2 000– 4 999	0,62	0,19	0,35	1,24	1,64	0,97	0,50	0,05
5 000– 9 999	0,47	0,21	0,29	1,16	2,12	1,17	0,92	0,02
10 000–19 999	0,63	0,20	0,49	1,94	2,83	1,57	0,96	0,05
20 000–49 999	0,93	0,26	0,62	3,69	4,67	2,86	1,67	0,19
50 000–99 999	1,50	0,57	0,79	4,93	7,43	2,71	0,29	0,07
100 000–	1,31	0,31	0,62	2,12	4,35	2,00	0,12	0,04
Budapest	2,16	0,81	0,81	6,94	8,56	1,78	0,03	0,09
Összesen	0,67	0,23	0,42	1,68	2,39	1,20	0,60	0,05

14. Az egy családsegítő szolgálatra jutó kizárólagosan használt helyiségek, eszközök száma fenntartó szerint, 2011

Fenntartó	Interjú-szoba	Közösségi helyiség	Váró-helyiség	Telefon, fax	Számítógép	Internet	Szolgálati jármű (kerékpár, motorkerékpár)	Szolgálati gépkocsi
Települési önkormányzat, önkormányzati intézményfenntartó társulás	0,66	0,25	0,39	1,64	2,35	1,11	0,49	0,05
Többcélú kistérségi társulás	0,67	0,16	0,58	1,71	2,41	1,33	0,91	0,04
Egyéb	0,86	0,22	0,48	2,06	2,81	1,69	0,42	0,14
Ország összesen	0,67	0,23	0,42	1,68	2,39	1,20	0,60	0,05